

Приложение № 1

към чл. 16 от Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието

Формуляр за частична предварителна оценка на въздействието* (Приложете към формуляра допълнителна информация/документи)	
Институция: Министерство на правосъдието	Нормативен акт: Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс
За включване в законодателната/ оперативната програма на Министерския съвет за периода: 01.07.2017 – 31.12.2017 г.	Дата: 13.10.2017 г.
Контакт за въпроси: Александър Стефанов, държавен експерт в дирекция „Съвет по законодателство“ на Министерство на правосъдието; Силвия Соколова, главен експерт в дирекция „Съвет по законодателство“ на Министерство на правосъдието, Михаела Мечкунова, старши експерт в дирекция „Съвет по законодателство“ на Министерство на правосъдието,	Телефон: тел. 02/9237344, ел. поща al_stefanov@justice.government.bg тел. 02/9237410, ел. поща S_Sokolova@justice.government.bg тел. 02/9237314, ел. поща m_mechkunova@justice.government.bg
1. Дефиниране на проблема: <i>1.1. Кратко опишете проблема и причините за неговото възникване. Посочете аргументите, които обосновават нормативната промяна.</i> Проблем 1: Промяната, настъпила в общественно-икономическите условия при прехода от централизирана държавна икономика и тоталитарно политическо управление към пазарно стопанство и демокрация, характеризиращ се със смяна на производствените отношения и замяна на държавната и кооперативната собственост с частна собственост, води до необходимостта да се преразгледат съставите относно престъпленията по служба. Понастоящем наказателноправната уредба на злоупотребата със служебно положение не се прилага за длъжностни лица в търговски дружества, кооперации и др. Проблем 2: Съществуващите към момента наказателни механизми за ограничаване на проявите форми на корупция в частния сектор се нуждаят от изключително сериозно и задълбочено преосмисляне, най-вече в светлината на актуалната практика на Върховния касационен съд и инстанционните съдилища досежно субекта на престъпленията по Глава VIII, раздел II от Особената част на Наказателния кодекс, а именно, че това е само лице, заето в държавен орган или	

обществена организация или изпълняващо публична функция.

Проблем 3: Налице е необходимост от предприемането на убедителни стъпки, които да осигурят равно третиране на длъжностните лица в частния сектор с тези в публичния.

Описаните проблеми са посочени и в Независимия анализ на структурния и функционалния модел на Прокуратурата и анализа на нейната независимост, като са отправени препоръки относно преразглеждането на чл. 282 НК, тъй като нарушението или злоупотребата със служебно положение не се прилага за длъжностни лица в търговски дружества, кооперации и други подобни за прилагане на корупционните престъпления за длъжностните лица в частния сектор по същия начин, както за длъжностните лица в публичния сектор и държавните институции и др.

1.2. Опишете какви са проблемите в прилагането на съществуващото законодателство или възникналите обстоятелства, които налагат приемането на ново законодателство. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Необходимостта от привеждане на понятието за „длъжностно лице“ към променените обществено-икономически условия обуславят предлаганите законодателни изменения чрез създаването на една всеобхватна и засилена наказателноправна закрила на обществените отношения, чрез отстраняване на слабостите на уредбата, които до момента не позволяват противодействието на всички възможни форми на корупционните престъпления, които следва да се прилагат за длъжностните лица в частния сектор по същия начин, както за длъжностните лица в публичния сектор и държавните институции. Дефинираният проблем няма да се реши в рамките на съществуващото законодателство или чрез промяна в организацията на работа.

1.3. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт, или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Не са изготвяни последващи оценки.

2. Цели: *Посочете целите, които си поставя нормативната промяна, по конкретен и измерим начин и график, ако е приложимо, за тяхното постигане. Съответстват ли целите на действащата стратегическа рамка?*

Стратегическа цел: С предложения проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс (ЗИД на НК) се целят изменения, свързани с промяната на законодателната рамка за така наречените „корупционни престъпления“. Основната цел е да се уеднакви режимът на този вид престъпления, като се създадат предпоставки наказателноправните норми да се прилагат симетрично както за длъжностни лица от публичния сектор, така и за длъжностни лица от частния сектор. Цели се усъвършенстване на системата на престъпленията, предвидени в Глава Осма „Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции“ от Особената част на Наказателния кодекс

чрез осигуряването на една разгърната система от състави на активния подкуп и злоупотребата със служебно положение. Предвижда се постигането на една всеобхватна и засилена наказателноправна закрила на обществените отношения чрез отстраняване на слабостите на уредбата.

Оперативна цел 1: Злоупотребата със служебно положение да се прилага за длъжностни лица в търговски дружества, кооперации и др.

Оперативна цел 2: Системата на подкупа при осъществяване на търговска дейност - както на пасивния, така и на активния - чувствително да се разшири, като се създаде такава система от основни и квалифицирани състави, която да съответства в максимална степен на тези на подкупа в публичния сектор.

Оперативна цел 3: Да се осигури равно третиране на длъжностните лица в частния сектор с тези в публичния.

3. Идентифициране на заинтересованите страни: *Посочете всички потенциални засегнати и заинтересовани страни, върху които предложението ще окаже пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи, др.)*

1. Органите на съдебната власт;
2. Държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции;
3. Лица, участващи в наказателното производство, чието изброяване е обективно невъзможно с оглед това, че не може да се предвиди възникването на едно наказателно правоотношение, вследствие на което ще бъдат ангажирани компетентните държавни органи и съответно лицата, които ще бъдат обект на тези взаимоотношения;
4. Длъжностни лица в търговски дружества, кооперации и др.;
5. Участниците в гражданския и в търговския оборот, доколкото същите са потърпевши от необхванати от настоящата нормативна уредба корупционни прояви в частния сектор.

4. Варианти на действие: *Идентифицирайте основните регулаторни и нерегулаторни възможни варианти на действие от страна на държавата, включително варианта „Без действие“.*

Вариант 1 „Без намеса“ :

В случай че не се предприемат съответните действия, ще се задълбочат негативните тенденции и проблеми относно сега действащото законодателство по отношение на корупционните престъпления. Злоупотребата със служебно положение няма да се прилага за длъжностни лица в търговски дружества, кооперации и др. Системата на подкупа при осъществяване на търговска дейност няма да се разшири, съответно няма да се създаде такава система от основни и квалифицирани състави,

която да съответства в пълна степен на тези на подкупа в публичния сектор. Няма да се осигури равно третиране на длъжностните лица в частния сектор с тези в публичния.

На следващо място няма да отговори на препоръките, заложи в Независимия анализ на структурния и функционалния модел на Прокуратурата и анализа на нейната независимост.

Вариант 2 „Приемане на ЗИД на НК“:

С проекта на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс ще се отговори на необходимостта от преодоляването на нормативния дефицит чрез унифициране равнището на закрила по отношение на корупционните престъпления, които ще се прилагат за длъжностните лица в частния сектор по същия начин, както за длъжностните лица в публичния сектор и държавните институции. Осигурява се една разгърната система от състави на активния подкуп и злоупотребата със служебно положение, тъй като при настоящата нормативна уредба нарушението или злоупотребата със служебно положение не се прилага за длъжностни лица в търговски дружества, кооперации и др.

С предвидените изменения в чл. 93 от НК се разширява обхватът на понятието за „длъжностно лице“. Качеството, „длъжностно лице“ трябва да бъде изрично признато и на заемащите служба в общинските администрации, което без съмнение ги поставя в публично-правната сфера, независимо дали изпълняват ръководна работа или работа, свързана с пазене и управление на чуждо имущество.

Налице са убедителни аргументи, че трябва да се направят следващи стъпки, които да осигурят равно третиране на длъжностните лица по чл. 93, т. 1, б. „б“ НК, изпълняващи ръководна дейност или дейност, свързана с пазене и управление на чуждо имущество, независимо от организационно-правната форма, чрез която имуществото се стопанисва и управлява. На първо място е необходимо заедно с държавните предприятия, в определението да се включат и общинските. Подобно на държавните предприятия, те не могат да бъдат обхванати от понятието юридическо лице. Затова законът следва да приравни положението на ръководещите или извършващите и дейност по пазене и управление на чуждо имущество в държавните и в общинските предприятия, като изрично признае качеството длъжностно лице на вторите.

Същите доводи, свързани с равното третиране, налагат нормата на чл. 93, т. 1, б. „б“ от НК да бъде допълнена, като се признае качеството на длъжностни лица и на изпълняващите ръководна работа или работа, свързана с пазене и управление на имущество на търговски обединения (консорциуми).

Съществуващите към момента наказателни механизми за ограничаване на проявите форми на корупция в частния сектор се нуждаят от изключително сериозно и задълбочено преосмисляне, най-вече в светлината на актуалната практика на ВКС и инстанционните съдилища досежно субекта на престъпленията по Глава VIII, раздел II от Особената част на НК, а именно, че това е само лице, заето в държавен орган или обществена организация или изпълняващо публична функция.

Предвид изложеното се предлага в Глава VI от Особената част на НК да се създаде състав на общо длъжностно престъпление със субект длъжностни лица в частния сектор, като се инкриминира поведението на длъжностно лице, което наруши

или не изпълни служебните си задължения или превиши правата си и от това произлязат значителни вредни последици за друго физическо или юридическо лице или обединение. Предложението е обвързано и с предложение за осъвременяване на диспозицията на престъпленията по Глава VIII, Раздел II от Особената част на НК, по начин да се достигне до синхронизиране на наказателноправната закрила на обществените отношения, гарантиращи законосъобразното и добросъвестно изпълнение на правомощията на длъжностните лица по служба, независимо от сектора, в който осъществяват дейността си.

Проектът на ЗИД на НК цели повишаване и разширяване на наказателноправната защита срещу корупционни деяния в частния сектор. Предвижда се чрез предлаганите изменения и допълнения в чл. 224 от НК, наказателна отговорност да се носи независимо от това дали дарът или облагата имат имуществен характер или не, както в съставите на подкупа в публичния сектор. По този начин ще се постигне последователност в критериите за преследване на същинските корупционни прояви.

С възприетия подход формите на изпълнителното деяние са доближават до тези на пасивния подкуп в обществения сектор, като се запазват и се отчитат различията в родовия обект и качеството на лицето, което поиска или приема наследваща се облага. Отчетена е потребността от повишаване на санкцията по основния състав на пасивен подкуп в частния сектор, тъй като досегашната - до две години лишаване от свобода - не е способна да гарантира необходимата степен на наказателноправна защита срещу деяние с класически корупционен елемент.

По тези причини се предлага чувствително разширяване на системата на подкупа при осъществяване на търговска дейност - както на пасивния, така и на активния, като се създаде такава система от основни и квалифицирани състави, която да съответства в пълна степен на тези на подкупа в публичния сектор.

Предлага се като субект на пасивния подкуп по тази глава да се въздигне лице, което осъществява търговска дейност или работи за едноличен търговец, юридическо лице или друго обединение, за да се обхванат всички възможни хипотези на длъжностни лица, ангажирани при осъществяване на търговския оборот, които биха могли да бъдат субекти на този вид престъпление. Лицата, осъществяващи търговска дейност, са едноличните търговци и управляващите и представляващи юридическите лица или други сдружения или обединения, докато лицата, които работят за такива, са ангажираните в дейността на съответния търговскоправен субект по силата на трудов или граждански договор.

За пръв път се инкриминира търговията с влияние при осъществяване на търговска дейност, която също се характеризира с висока степен на-обществена опасност, но понастоящем не попада в обхвата на наказателния закон.

5. Негативни въздействия: *Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други негативни въздействия за всеки един от вариантите, в т.ч. разходи (негативни въздействия) за идентифицираните заинтересовани страни в резултат на предприемане на действията. Пояснете кои разходи (негативни въздействия) се*

очаква да бъдат второстепенни и кои да са значителни.

Вариант 1 „Без намеса“: .

При настоящата нормативна уредба системата на подкупа в частния сектор неоправдано е много по-неразвита от тази на подкупа в публичния сектор, което позволява голям брой деяния, иначе разкриващи висока степен на обществена опасност, да останат ненаказани. При неприемане на предложените законодателни изменения тази негативна тенденция по отношение на всички заинтересовани страни ще бъде запазена и дори засилена.

Вариант 2 „Приемане на ЗИД на НК“:

Не са констатирани негативни въздействия.

6. Положителни въздействия: *Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други ползи за идентифицираните заинтересовани страни за всеки един от вариантите в резултат на предприемане на действията. Посочете как очакваните ползи кореспондират с формулираните цели.*

Вариант 1“Без намеса“ : Не е налице положително въздействие.

Вариант 2 „Приемане на ЗИД на НК“:

Ще се постигне всеобхватна и засилена наказателноправна закрила на обществените отношения чрез отстраняване на слабостите на уредбата, които до момента не позволяват противодействието на всички възможни форми на корупционните престъпления. Злоупотребата със служебно положение ще се прилага за длъжностни лица в търговски дружества, кооперации и др. Системата на подкупа при осъществяване на търговска дейност - както на пасивния, така и на активния - чувствително ще се разшири, като се създаде такава система от основни и квалифицирани състави, която да съответства в пълна степен на тези на подкупа в публичния сектор. Ще се осигури равно третиране на длъжностните лица в частния сектор с тези в публичния. Посочените благоприятни въздействия се отнасят до всички заинтересовани страни.

7. Потенциални рискове: *Посочете възможните рискове от приемането на нормативната промяна, включително възникване на съдебни спорове:*

Не са налице рискове.

8.1. Административната тежест за физическите и юридическите лица:

- Ще се повиши
- Ще се намали
- Няма ефект

8.2. Създават ли се нови регулаторни режими? Засягат ли се съществуващи режими и услуги?

Със законопроекта не се предвиждат нови регулаторни режими.

9. Създават ли се нови регистри?

Когато отговорът е „да“, посочете колко и кои са те: НЕ.

10. Как въздейства актът върху микро-, малките и средните предприятия (МСП)?

Актът засяга пряко МСП

Актът не засяга МСП

Няма ефект

Със законопроекта се предвижда постигането на една всеобхватна и засилена наказателноправна закрила на обществените отношения чрез унифициране равнището на закрила по отношение на корупционните престъпления, които ще се прилагат за длъжностните лица в частния сектор по същия начин, както за длъжностните лица в публичния сектор и държавните институции. Очаква се тези мерки да имат положително въздействие върху гражданския и търговския оборот, съответно и върху МСП.

11. Проектът на нормативен акт изисква ли цялостна оценка на въздействието?

Да

Не

12. Обществени консултации: *Обобщете най-важните въпроси за консултации в случай на извършване на цялостна оценка на въздействието или за обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултациялни процедури.*

Проектът на ЗИД на НК ще бъде публикуван за обществени консултации за 30 дни на Портала за обществени консултации и на страницата на Министерството на правосъдието.

13. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

Да

Не

Моля посочете изискванията на правото на Европейския съюз, включително информацията по т. 8.1 и 8.2, дали е извършена оценка на въздействието на ниво Европейски съюз, и я приложете (или посочете връзка към източник):

14. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за изработването на нормативния акт:

Име и длъжност: Любомир Талев – директор на дирекция „Съвет по законодателство“

Дата 13.10.2017 г.

Подпис:

